

Sammendrag

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet skal være et styringsdokument for å oppnå kommunens målsettinger på området. Kommunedelplanen legges til grunn ved prioritering av spillemidler til utbygging av idretts-, nærmiljø- og friluftsanlegg/-områder i kommunen.

Planprosessen

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet skal revideres hvert 4. år og ble sist revidert i 2001. Handlingsplanen rulleres av Kommunestyret hvert år. Planprosessen er gjennomført i henhold til Plan- og bygningsloven, og planen er utarbeidet av en plangruppe.

Bakgrunn

Dagens offentlige engasjement innen norsk idrettspolitikken domineres i stor grad av anleggsutbygging og ulike offentlige tilskuddsordninger til frivillig sektor. Tradisjonelt har derfor kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet først og fremst vært en anleggsplan.

Samtidig sier Staten at nivået av fysisk aktivitet i den norske befolkning generelt er for lavt. Kravene til fysisk aktivitet i dagliglivet, arbeidslivet og på fritiden blir stadig mindre. Mye tyder på at både fysisk aktivitetsnivå og fysisk form hos norske barn og ungdom er redusert de siste 30 årene.

Det er godt dokumentert at regelmessig fysisk aktivitet gir viktige helsefordeler og reduserer dødelighet og sykkelighet. Staten ønsker derfor større fokus på det offentliges ansvar for fysisk aktivitet som forebyggende og helsefremmende tiltak, og en rekke strategier nevnes som aktuelle for å øke det offentlige ansvar for fysisk aktivitet og helse.

I tråd med dette utarbeider de fleste kommunene nå en kommunedelplan med både anlegg og aktivitet som innsatsområder.

FYSAK

Hovedmålet med FYSAK er å øke det fysiske aktivitetsnivået blant befolkningen i Finnmark, ved at kommunene skal utvikle tilpassende fysiske aktivitetstilbud for grupper i lokalsamfunnet, i særlig grad rettet mot de deler av befolkningen som ikke tidligere har hatt tilfredsstillende tilbud innen fysisk aktivitet.

For Sør-Varanger kommune sin del, vil det være naturlig at FYSAK-arbeidet er en integrert del av kommunedelplanen. Tiltak i handlingsplan for FYSAK er lagt inn i handlingsprogram for aktivitet i denne planen.

Anbefalinger for fysisk aktivitet

Nordiske anbefalinger for voksne er minst 30 minutter daglig fysisk aktivitet med en intensitet som tilsvarer rask gange eller høyere. Aktiviteten kan deles inn i kortere perioder i løpet av dagen, for eksempel av ti minutters varighet.

Anbefalingen for barn og unge er minst 60 minutter fysisk aktivitet hver dag. Aktiviteten bør ha både moderat og høy intensitet, og den bør være så allsidig som mulig.

Fysisk aktivitet - status og behov

Status: Det er 30 registrerte idrettslag i kommunen, samt jeger- og fiskeforeninger, bedriftsidrettslag, turlag, samt flere bygdelag, helselag og velforeninger som tilbyr aktiviteter og anlegg for fysisk aktivitet.

I tillegg kommer aktiviteter som drives i regi av andre foreninger og grupper, blant annet LHL, Sør-Varanger Revmatikerforening, "Pensjonisttrimmen", Sør-Varanger Helsesportslag, ulike dansegrupper, babysvømming, vanngymnastikk, seniordans, ridning, aerobic, "Old boys"-gruppe og FYSAK-aktiviteter som åpen hall, ridning, mosjon på arbeidsplassen, "Sykle til jobben".

Aktiviteten skjer hovedsakelig i regi av frivillige organisasjoner, og kommunen ønsker å bidra til å opprettholde denne ordningen.

Det er registret en betydelig økning i antall medlemmer i idrettslagene i Sør-Varanger fra 2000 til 2005.

Det er et omfattende tilbud om ulike idrettsaktiviteter i Sør-Varanger. Jeger- og fiskerforeningene, turlag og andre foreninger tilbyr ulike organiserte friluftaktiviteter.

Skolene og barnehagene i Sør-Varanger er aktive og tilbyr mange og gode tiltak innen fysisk aktivitet. De fleste skolene har fysisk aktivitet 20-45 min hver dag eller flere ganger i uken, i tillegg til jevnlig uteskole og ulike aktivitetsdager. Barnehagene har uteaktiviteter 3-4 timer daglig, om sommeren gjerne mer, og aktivitetene har et bredt spekter.

De fleste skolefritidsordningene tilbyr utendørs- og innendørsaktiviteter.

Behov: Idrettslag som samarbeider med Russland sliter med høye visumkostnader. Idretter som skiskyting, basketball, tennis og sykling er mer eller mindre fraværende. Oversikt over tur-, skiløyper og trimkasser er savnet, dette er et aktuelt FYSAK-tiltak.

Idretts-, nærmiljø- og friluftsanlegg - status og behov

Det er generelt god anleggsdekning i kommunen for de største idrettene, og det er meget gode muligheter for friluftsliv i kommunen. Behov for nyetablering og rehabilitering av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet er oppsummert i tabell 5. Flere av idrettsanleggene lider under mangel på jevnlig vedlikehold pga. manglende ressurser.

Behov for tilrettelegging for friluftsliv omfatter blant annet flere turløyper/-stier i nærområdene, fiskeplasser tilrettelagt for funksjonshemmede, rydding av turstier, samt bedre merking/skilting og sikring av nærfriluftsområder. Det er etablert relativt mange nye nærmiljøanlegg de siste 3-4 årene, blant annet på 6 av skolene og 3 ballbinger, men fortsatt mangler tilfredsstillende nærmiljøanlegg ved mange skoler og tettsteder.

Det er behov for et internkontrollsystem som kan kvalitetssikre aktivitetsanlegg og lekeapparater.

Målgrupper & resultatområder

Som ellers i det offentlige, er ressursene i kommunen begrenset, og det vil derfor være en utfordring å prioritere. Tradisjonelle idrettsanlegg som Barentshallen og nytt badeanlegg har blitt prioritert, mens prosjekter som FYSAK, aktivitetstiltak, nærmiljøanlegg ved skolene, rehabilitering av lysløyper og friluftsområder har blitt nedprioritert og utsatt i økonomiplanarbeidet.

Med bakgrunn i aktivitetsnivået i befolkningen og viktigheten av fysisk aktivitet for trivsel og helse vil det være naturlig å prioritere økt satsing på FYSAK, folkehelse og tiltak for inaktive, for de grupper som i dag ikke har et tilfredsstillende tilbud og for grupper som ikke ønsker å benytte tilbud innen organisert idrett.

Hovedmål

"Stimulere og motivere til økt fysisk aktivitet og flere aktive gjennom et variert anleggs- og aktivitetstilbud tilrettelagt for alle". Aktivitet, opplevelse og bedre helse er stikkord for kommunens engasjement på området. Dette dekker et bredere område enn tidligere og gir arbeidet en utvidet dimensjon. Det betyr at ved siden av å stimulere frivillige organisasjoner og være pådriver i anleggsutviklingen, skal kommunens engasjement være rettet mot de inaktive, som av ulike grunner står utenfor dagens tilbud, og de egenorganiserte.

Delmål

Delmål for anlegg i prioritert rekkefølge

1. Etablere nærmiljøanlegg og uteareal ved skoler/barnehager og i distriktene
2. Utvikle og sikre friluftsområder, turstier og løyper i kommunen slik at flest mulig skal få anledning til drive fysisk aktivitet ut fra egne forutsetninger, ønsker og behov

3. Økte ressurser til drift og jevnlig vedlikehold av eksisterende anlegg
4. Ved utbygging av nye anlegg skal man prioritere anlegg som gir Sør-Varanger kommune er mer variert idrettstilbud.

Delmål for aktiviteter i uprioritert rekkefølge:

- Videreføre FYSAK utover prosjektperioden, innføre minst ett nytt tiltak pr. år
- Gjennomføre flest mulig tiltak i handlingsplan for FYSAK
- Legge til rette for at også idretten har fokus på helse- og trivselsaspektet ved å drive fysisk aktivitet, gjennom motivering og samarbeid med frivillige organisasjoner
- Økonomiske støtteordninger som virkemiddel for å stimulere til økt aktivitet, fortrinnsvis kanalisert gjennom FYSAK
- Økt samarbeid på tvers av etater, virksomheter og frivillige organisasjoner om aktivitetstilbud
- Arbeide for å motvirke frafall blant barn og unge
- Bevisstgjøring av innbyggernes eget ansvar for fysisk og psykisk helse
- Øke bevilgningene til FYSAK-lignende tiltak til 500.000 innen 2010.

Handlingsplan for aktivitetstiltak

FYSAK vil, på grunnlag av målene, være et viktig innsatsområde i handlingsplan for aktivitetstiltak 2006-2009. Skoler/barnehager er sentralt målgruppe, sammen med friluftsliv. Et viktig virkemiddel er økonomiske bevilgninger også til aktivitetstiltak, fortrinnsvis kanalisert gjennom i FYSAK.

I tillegg er selvsagt idrettslagene og andre foreninger som tilbyr fysisk aktivitet viktige resultatområder, og størstedelen av aktiviteten vil fortsatt skje i regi av de frivillige foreningene.

Handlingsplan for anlegg

Kommunedelplanen inneholder en prioritert liste over utbygging av anlegg og områder for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i perioden 2006-2009. Dette handlingsprogrammet skal revideres årlig. Handlingsplan for anlegg finnes i vedlegg 1.

Kommunale prioriteringer

En kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er en tematisk plan og alle økonomiske disponeringer knyttet til tiltakene i handlingsplanen må vedtas i kommunens årsbudsjett og økonomiplan. I prioriteringen av spillemiddelsøknader deles anleggene inn i to ulike kategorier - ordinære anlegg og nærmiljøanlegg - som ikke konkurrerer ettersom spillemidler til nærmiljøanlegg er øremerket. Imidlertid vil det i prioriteringen av kommunal finansiering være nødvendig å prioritere mellom alle typer anlegg og aktiviteter. Det foreslås å prioritere bevilgning til tiltak i handlingsplan for aktivitet og anlegg i prioritert rekkefølge ut fra hovedmål og delmål i planen.